Teknologiateollisuus

Eduskunta 14.9.2025
Sivistysvaliokunta

Asia: E 56/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Osaamisunioni, perustaitoja koskeva toimintasuunnitelma ja STEM-aineiden opetusta koskeva strateginen suunnitelma

Teknologiateollisuus ry kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta kommentoida Euroopan komission tiedonantoa Osaamisunionista, perustaitoja koskevasta toimintasuunnitelmasta ja STEM-aineiden opetusta koskevasta strategisesta suunnitelmasta.

Teknologiateollisuus ry pitää tervetulleena Euroopan komission aloitteita, joilla pyritään vahvistamaan osaamisperustaa ja varmistamaan työvoiman riittävyys muuttuvassa työelämässä. On välttämätöntä, että perustaitojen vahvistaminen ja STEM-aineiden houkuttelevuus otetaan järjestelmällisesti huomioon sekä kansallisissa että eurooppalaisissa koulutus- ja osaamispoliittisissa ratkaisuissa.

Teknologiateollisuus korostaa, että osaamisen kehittämisessä yritysten tarpeiden näkeminen muuttuvassa maailmassa pitkässä jatkumossa on erityisen tärkeää. Kuten Mario Draghi on todennut, STEM-osaaminen on Euroopan kilpailukyvyn pohja. Kansallisen resilienssin näkökulmasta emme voi jäädä tästä kelkasta globaalisti. Koulutusjärjestelmä ei voi enää katsoa vain sisäänpäin, vaan sen on aloitettava aktiivinen vuoropuhelu ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Siksi olisi olennaista, että myös Suomessa loisimme järjestelmällisen tavan toimia suhteessa EU:n osaamista koskeviin asioihin.

Perustaidot ja osaamisunionin toteutus

Eurooppalaisen teknologiateollisuuden kattojärjestömme Ceemetin kannan mukaisesti korostamme, että digitaaliset taidot, matemaattinen osaaminen sekä elinikäisen oppimisen valmiudet ovat edellytys kilpailukyvylle. Yritysten rooli osaamisen kehittämisessä on keskeinen, mutta se ei voi korvata koulutusjärjestelmän vastuuta perustaitojen varmistamisesta. On tärkeää, että EU-tason toimet tukevat kansallisia järjestelmiä eivätkä johda päällekkäisiin tai hajautuneisiin velvoitteisiin.

Taitotakuu-tavoitteessa Teknologiateollisuus yhtyy opetus- ja kulttuuriministeriön huoleen siitä, ettei tavoitteen toteutuksesta tiedetä riittävästi sen arvioimiseksi. Teknologia-alan eurooppalaisessa keskustelussa on noussut esille mm. se, miten osaamistarve tunnistetaan ja osaamisen päivittäminen rakennetaan osaksi työntekijän arkea. Samoin Teknologiateollisuus kannattaa tiedonannossa tutkintojen tunnustamisen sujuvoittamiseen esitettyjä toimia.

Suhtaudumme lähtökohtaisesti positiivisesti komission suunnitelmiin koskien mahdollisia lainsäädäntöehdotuksia työntekijöiden liikkuvuuden esteiden poistamiseksi ja kolmansissa maissa

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

suoritettujen tutkintojen tunnistamismenettelyiden sujuvoittamiseksi. Tämä ei kuitenkaan saisi aiheuttaa lisäbyrokratiaa tai suuria muutoksia jäsenmaiden prosesseihin, ja Suomessa tulisi edelleenkin pyrkiä digitalisoimaan ja sujuvoittamaan maahantuloprosessia kokonaisuutena. Teknologiateollisuus pitää myös tärkeänä Suomen aktiivisuutta osaamisunionin hallintorakenteissa ja on valmis työskentelemään tässä työssä Suomen suurinta vientialaa edustaen.

STEM-strategia

Teknologiateollisuuden yritykset kärsivät merkittävästä osaajatarpeesta erityisesti STEM-aloilla. Osaajatarve näkyy konkreettisesti niin, että kasvuhankkeita jää toteutumatta ja vientimahdollisuuksia menetetään. Komission STEM-strategian tavoitteet ovat siten hyvin linjassa elinkeinoelämän tarpeiden kanssa. Kansallisesti on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että strategian tavoitteet jalkautuvat opetussuunnitelmiin ja käytännön toimiin varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen.

Vaikka Suomessa on jo LUMA(TE)-strategia, sitä ei ole hallitusohjelman mukaisesti toimeenpantu riittävällä intensiteetillä, kuten Kansallinen LUMA-neuvottelukunta on vuosittaisessa arvioinnissaan viestinyt. Sekä kotimaisessa että EU:n STEM-strategiassa toimenpiteitä on lukuisia, ja siksi toistamme LUMA-neuvottelukunnan ehdotuksen: Suomen strategian toimenpiteet pitäisi tiivistää 4–5 kärjeksi, joita tosiasiallisesti laitettaisiin toimeen. Tämän syksyn LUMA-neuvottelukunnan arviointi koskee nimenomaan sitä, mitä Suomessa jo valmiiksi tehdään EU-tavoitteiden saavuttamiseksi.

Eurooppalaisen kattojärjestömme Digital Europen kannan mukaisesti nostamme esille erityisesti tarpeen sisällyttää digitaalinen oppiminen jokaiseen luokkahuoneeseen, modernisoida infrastruktuuria sekä lisätä ICT-alan opiskelijamääriä. Tämä edellyttää kohdennettuja EU-rakennerahastojen investointeja koulujen laite- ja yhteystarpeisiin, laajempia ja seurattavia ICT-opintopolkuja sekä nopeita, työmarkkinoiden tarpeisiin sovitettuja opetussuunnitelmapäivityksiä yhdessä teollisuuden kanssa.

Samalla on vahvistettava koulujen ja yritysten kumppanuuksia, tuettava opettajien osaamisen kehittämistä sekä rakennettava digitaalista, tekoäly- ja STEM-lukutaitoa yhdessä kriittisten pehmeiden taitojen kanssa. Lisäksi on huomioitava, että tekoäly, promptien hyödyntäminen ja tekoälyagentit tulevat muuttamaan merkittävästi kaikkien EU-kansalaisten rooleja. Tämä tekee digitaalisten ja tekoälyvalmiuksien sisällyttämisestä opetukseen erityisen tärkeää Suomelle, jotta voimme turvata kilpailukyvyn ja osaavan työvoiman myös tulevaisuudessa.

Suomen rooli ja EU-vaikuttaminen

Suomella on hyvät lähtökohdat olla aktiivinen ja aloitteellinen Osaamisunionin ja eurooppalaisen STEM-strategian toimeenpanossa. Teknologiateollisuus kuitenkin näkee riskin siinä, että ilman laajempaa kansallista keskustelua EU-tason koulutuspoliittiset linjaukset jäävät Suomessa irrallisiksi ja harvojen

asiantuntijoiden tietoon, jolloin niihin liittyvät velvoitteet ja mahdollisuudet eivät ohjaa riittävästi kansallista politiikkaa.

Ehdotamme, että Suomi vahvistaa mekanismeja, joilla EU-tason koulutus- ja osaamispoliittiset aloitteet käsitellään systemaattisesti ja tuodaan avoimeen kansalliseen keskusteluun. Kansallinen valmistelu tulisi kytkeä tiiviimmin työmarkkinaosapuolten sekä koulutussektorin edustajien yhteistyöhön.

Yhteenveto

Teknologiateollisuus kannattaa EU:n toimia, joilla vahvistetaan perustaitoja ja STEM-aineiden houkuttelevuutta sekä rakennetaan osaamisunionia. Korostamme kuitenkin, että onnistuminen riippuu toimeenpanosta: EU-tason linjaukset on tuotava osaksi kansallista koulutuspolitiikkaa ja kytkettävä tiiviisti työelämän tarpeisiin.

Suomi voi olla osaamisen mallimaa Euroopassa, mutta vain, jos strategiat tiivistetään, toimeenpannaan systemaattisesti ja resursoidaan riittävästi. Näin varmistamme, että koulutusjärjestelmä vastaa osaajatarpeeseen, vahvistaa kilpailukykyä ja tarjoaa ennakoitavan näköalan suomalaisen osaamisen tulevaisuuteen ja näin osaltaan turvaa tulevaisuuden kasvun edellytykset.

Leena Pöntynen
Johtaja, osaamispolitiikka
Uudet teknologiat ja osaaminen
Teknologiateollisuus ry

Lisätietoja leena.pontynen@teknologiateollisuus.fi p.0401306113